

Cuprins

Partea întâi

SANATORIUL „CEDRII ALTAIULUI“ 9

Partea a doua

SPRE NORD 105

Partea a treia

BARNAUL..... 189

Partea a patra

MATRIOȘKA..... 261

Partea a cincea

UN OCHI SPRE CER..... 327

Partea a șasea

CIOARA ALBĂ 353

Partea a șaptea

CORBUL ALB..... 435

Partea întâi

SANATORIUL „CEDRII ALTAIULUI“

*Dragul și temporar îndepărtatul meu prieten,
mult apreciatul meu Platon Ilici!*

Fără a mă îndoi vreo clipă că vremurile noastre vor cădea în negura uitării sub presiunea unor stihii nemiloase, mă alin cu speranța iluzorie că mărturiile scrise ale timpurilor de azi totuși o să-i facă față. Așadar, nu-mi condamnați insistența capricioasă, căci din când în când mă simt, dacă nu un Strabon, atunci neapărat un nou Pimen, și chiar nu pot face nimic în privința asta. Sunt obligat să depun mărturie. Despre trecut. Despre viitor. Și despre prezent.

Mai întâi de toate răspund la întrebarea dumneavoastră umană: sunt încă destul de sănătos, departe de lume și liniștit, dar nu-mi este deloc bine în umbra monumentalului și spectaculosului foc de artificii al mizeriei însângerate care continuă și continuă să țâșnească aici, neavând deloc de gând să sece. Aruncători de mine albi, dactilografi abjecți, capitaliști comuniști, escroci și tăietori de frunză la câini, chizhuanshipin, borfași abjecți, criminali bătrâni, aeropilul transversal, basul lui Șaliapin și fluieratul artistic al lui Xu Mu pe

cerul Moscovei—toți aceștia sunt cu noi acum și pe vecie. Ca o moluscă bătrână, îi mulțumesc cochiliei mele groase. Ea îmi permite să flu liniștit și să nu-mi strâmb trupul în niște ghemuiri forțate. Și, de asemenea, să mă târâsc la timp în pădurea mea iubită de lângă hotar, Sokolniceski, care, slavă Domnului, încă nu a fost tăiată pentru sicrie.

Dumneavoastră beneficiați de aerul întăritor al Munților Altai, eu—de foșnetul pădurii de lângă Moscova.

O ceașcă de cicoare la micul-dejun, pui la prânz, o bucată de pâine caldă cu unt de capră, făcut de soția mea iubită, și un ceai de mușețel cu mierea noastră la cină—ce-i mai trebuie unui scriitor în afară de asta?

Pupitrul meu ros de cari, „al unui diletant fără speranță, dar respingător de neobosit“ (cum s-a exprimat necruțătorul nostru critic Wolfson), încă nu s-a prăbușit, mâna ține pana de găscă, iar picioarele—trupul.

Servieta mea galbenă, bine cunoscută dumneavoastră, se umple.

Astfel, fără nicio urmă de ezitare, mă grăbesc să vă comunic că în ultimele trei zile și trei nopți în Moscovia nu s-a întâmplat niciun fel de eveniment cutremurător. Focurile de armă deocamdată s-au întrerupt. Slavă Domnului! Eu încă nu sunt publicat. Din păcate! Dar îmi aduc aminte de cuvintele înțelepte cu care m-ați salutat când am ieșit din sanatoriul dumneavoastră supermiraculos: „Să nu vă spălați speranța. Speranța nu este o haină.“ Mereu v-ați făcut cunoscută opinia prin intermediul unor ghicitori-proverbe superînțelepte pe care le-am deslușit mai târziu. Au trecut aceste șapte luni și am aflat sensul urării dumneavoastră altaice: speranța adevărată nu se poate uza, este imposibil de scos, spălat și purtat din nou. Căci, de îndată ce ai dat-o jos, încetezi să mai sper! Și atunci nu mai este speranță, ci haină. O speranță adevărată trebuie să fie iubită chiar și atunci când este murdară! Așa că nu am de gând să-mi duc speranța la spălătorie. Am sperat, sper și voi spera.

Iată, la drept vorbind, toate noutățile.

Mă simt foarte bine. Nu am crize. Nu mai arunc cu prespapierul în Glașa. Nu văd năluci. Așa că nu sunt deloc supărat de externarea

mea fortissimo vivacissimo din instituția dumneavoastră de sănătate. În lumea noastră nebună și purulent-veselă, se întâmplă altele și mai rele. Trei luni și jumătate în loc de șase sunt mai mult decât suficiente pentru psihosoma mea.

Prin urmare, rămân veșnicul și credinciosul dumneavoastră prieten, admirator fidel al talentului dumneavoastră esculapian, cea mai devotată moluscă literară cu servieta ei galbenă,

Eusei Avigdorovici Voskov

P.S. Permiteți-mi să vă mulțumesc încă o dată din inimă pentru însănătoșirea mea. Pentru metoda dumneavoastră, pentru hipermodernismul psihiatric. Nu-l voi uita niciodată, nici chiar în ceasul morții, pe doctorul Garin cu blackjack-ul său.

P.P.S. Permiteți-mi să atașez la această scrisoare câteva capitole din noul meu roman vesel, uman (și care a suferit deja atât de mult!?). Voi fi extrem de bucuros să primesc o opinie, chiar și cea mai nemiloasă.

Garin își trecu degetul cu unghia galbenă de la fumat peste holograma scrisorii ce plutea în aerul însorit al dimineții deasupra biroului său. Și parcurse textul romanului:

Evsei Voskov

Milk'n'Roll

sau

Johnny, ce-ți trebuie ție America?

roman

I

La 26 martie 1953, Lavrenti Beria, neasemuit în fermitatea sa, i-a arestat și i-a împușcat pe abominabilii Hrușcirov, Jukov, Voroișilov, Molotov, Kaganovici, înrădăcinați definitiv și ireversibil în mizantropia și demența lor bolșevică târzie, și a declarat Noua NEP¹.

În aceste vremuri tulburi, familia Bobrov, extrem de respectabilă și cu adevărat temătoare de Dumnezeu, trăia liniștită și modestă în sătucul ei nesperat de confortabil Roșino, pe malul râului Pahra. Idei noi adiaiu dinspre Kremlin asemeni unui vânt de primăvară. Chiniută de viața sa postbelică, dureroasă și lipsită de lumină, într-un colhoz amărât, familia lui Piotr s-a ridicat spre acest vânticel al marilor schimbări precum primii ghiocci.

– Lapte... rosti Piotr, intrând în grajdul proaspăt renovat cu niște eforturi supraomenești, privind spre vaca slăbănoagă Docea, care rumega fân mucegăit. În penumbra grajdului plin de duhoarea densă și dătătoare de viață a bălegarului, i-a venit în minte ceva simplu și clar: să coopereze cu frații săi Ivan, Fiodor și Pavel, cu cumnatul Hapișka, să ia un împrumut de la Sberkass, să cumpere douăsprezece vaci, o pereche de cai, o secerătoare, un putinei de unt, să facă unt, brânză, smântână, frișcă și să le vândă la Moscova... În același timp, în îndepărtatul Kansas, un tânăr cu înfățișare atrăgătoare pe nume Johnny Uranoff, stând cu chitara la televizor și ascultând știrile din îndepărtata URSS, a încremenit deodată, ca mușcat de o viespe de

¹ Novaia Ekonomiceskaia Politika (Noua politică economică), prescurtat NEP. (N. red.)

Kansas săcâitoare, periculoasă și lipsită de maniere, a lăsat jos chitara și, din toate puterile lui tinere, curajoase și necompromise, s-a bătut peste genunchi:

– *Rock'n'roll!*

Degetul lui Garin închise anexa și scrisoarea.

– Aricii nu ascut cuțite, bolborosi el, lăsându-se pe spate în confortabilul fotoliu *intelligent* care începu imediat să se miște și să zumzăie sub spinarea masivă a doctorului, luând poziția necesară de dimineață și începând masajul.

Garin desfăcu un pachet nou de țigări Ural, luă o țigară, lovi cu filtrul în pachet, își înfipse țigara între buzele mari, nemulțumit-plângăcioase, cu o expresie invariabilă de broască, aprinse un chibrit și apoi țigara, începu să fumeze și, scoțând fumul, se lăsă și mai mult pe spate în fotoliul ce susura sub el.

Își puse lornionul pe nasul mare, cu o rețea de vinișoare lili-achii, și se uită pe fereastra largă, triplă. Pădurea de cedri, scăldată în lumina soarelui de dimineață, de aici, de la primul nivel al sanatoriului, îi bucura lui Garin ochii mereu injectați. Fuma, trăgând fumul cu zgomot și plăcere, după care îi dădea drumul. La răsărit, cerul de aprilie, de un azuriu palid, era mânjit de niște norișori pufoși, ca o spumă de lapte, care abia se vedeau. Prin fereastra întredeschisă se auzeau glasurile mierlelor din crâng ce cântau serenade.

Mâna masivă a lui Garin luă de pe masă pachetul gol de țigări și îl aruncă în coș. Odată cu el, aruncă la gunoi și ziua de ieri, agitată, lungă, obositoare, care nu-i adusese nicio satisfacție.

– Ce e cald nu e rece...

După ce termină de fumat țigara și așteaptă finalizarea masajului, Garin se ridică și se duse la fereastră. Întinsă în toată splendoarea ei, pădurea inundată de soare era compusă aproape în întregime din cedri; din când în când se vedeau și brazi, mai întunecați, alături de mesteceni cu trunchiuri albe, cu niște stropi verzi umflați,

ai mugurilor. În spatele crângului ce se întindea mult în depărtare se vedeau zăpezile alb-albăstrui ale Munților Altai.

– Primăvara a venit, moartea nu a găsit... murmură el și, cu o mișcare familiară, ciocăni în geam cu unghia sa puternică.

În acest an primăvara venise mai devreme, chiar mult prea devreme. Zăpada se topise deja până la începutul lui aprilie și rămăsese numai în pădure, din loc în loc, în timp ce în jurul movilelor de mușchi și iarbă veche apăruseră ghiocei, anemone albe și crini violet, iar tufărișurile deja se umpluseră de muguri. Și mierlele, mierlele puseseră stăpânire pe pădure. Trilurile lor de dimineață întrerupeau și pufăitul îndepărtat al cocoșilor-de-munte, și cântecul plin de vervă al rarelor privighetori, și strigătul singuratic al cucului.

Garin se apropie de birou și apăsă butonul unei centrale de modă veche, încă din epoca sovietică.

– Vă ascult, Platon Ilici, se auzi vocea asistentei-secretare.

– Mașă, vizita.

– Vă așteptăm.

Traversă cabinetul său spațios, deschise șifonierul unde se aflau paltonul lui de cașmir maro-închis, un costum gri și un halat alb. Își puse halatul, se încheie la nasturi, se duse la oglindă fredonând „Nu, nu pe tine te iubesc așa de pățimaș.”¹ Oglinda îl reflectă pe medicul-șef al sanatoriului „Cedrii Altaiului”, Platon Ilici Garin, în toată statura sa impunătoare: un bărbat înalt, corpulent, de 52 de ani, cu craniul ras, fața masivă cu obrajii lăsați și o barbă mare, deja atinsă ușor de încălzuire. Mustața, ca și capul, era rasă. Pe nasul mare și aspru strălucea un lornion de aur, al cărui lanț îl fixa pe îndelete de un nasture al halatului cu degetele lui albe și groase, ca niște crenvurști bavarezi de vișel. După ce se studie cu ochii săi injectați, își netezi halatul și își băgă mâinile în buzunarele adânci, pipăind în unul dintre ele bricheta, iar în celălalt niște mățanii de santal. Și se legănă pe picioarele sale din titan, cu aspect mat în

¹ Versuri ale poeziei cu același titlu de M.I. Lermontov (1841). (*N. trad.*)

lumina soarelui, încălțate cu niște ghete maro-deschis. La sanatoriul care îi fusese încredințat, doctorul Garin nu purta pantaloni, din principiu, nedorind să-și ascundă extremitățile inferioare din titan. Iar la primele întrebări delicate ale colegilor: „De ce?“, răspunsese laconic:

– *Ewige Erinnerung.*¹

De atunci n-a mai întrebat nimeni.

Garin se întoarse brusc, se duse spre peretele cu harta Republicii Altai în care erau înfipite bolduri de toate culorile și aruncă o privire la vechiul barometru german, care arăta vreme frumoasă. Apoi luă din cui un mic baston negru de cauciuc, *black-jack*, de dimensiunea unei sticle de bere, cu o umflătură la un capăt și un laț de piele la celălalt. Își trecu mâna stângă prin laț și ieși din cabinet pe coridor. Porni cu pași mari spre holul luminos, lovindu-se cu micul baston peste șold. Picioarele lui de titan mergeau fără a scoate vreun sunet special.

Pe hol, pe niște canapele bej, stăteau doi medici, trei asistente și doi infirmieri vânjoși. Toți se ridicară imediat când îl văzură pe Garin apropiindu-se.

– Bună dimineața, domnilor! îi salută Garin cu voce tare de la distanță.

– Bună dimineața, Platon Ilici! răspunseră medicii.

Garin se apropie, le întinse mâna, ei i-o strânsă cu o înclinare ușoară, protocolară. Asistentele făcură o reverență, infirmierii se aplecară.

– Domnilor, se pare că vremea continuă să ne fie favorabilă! Începu Garin cu vocea lui puternică, impunătoare, care totuși avea în ea ceva subînțeles de teamă, de parcă se speria și el de vocea sa fermă.

– Primăvara și-a devansat termenul cu exact o lună, zâmbi cel mai în vârstă dintre medici, Andrei Sergheevici Stern, înalt, adus

¹ Amintire permanentă, în germană, în original. (*N. trad.*)

de spate, slab ca un țâr, cu un cap chel ca un pepene și o față trasă, ca de cămilă, cu buza de jos întoarsă.

– A înflorit ceapa-ciorii, zise doctorița Puck, o femeie fragilă cu ochelari pătrați și o tunsoare scurtă, masculină. Incredibil!

– Primăvara frumoasă ne aduce bucurie, zâmbi asistenta-șefă Olga, o blondă plinuță și amabilă. Primăvara e mai veselă decât iarna, nu-i așa?

– E mai veselă, da! rosti Garin. Mai ales pentru mierle!

– În mod clar, nu ne lasă să dormim, dădu din cap asistenta-secretară Mașa, cu sprâncene negre și ochi iuți, cu o expresie permanentă de dispreț pe chip. Deja de patru nopți dorm cu dopuri în urechi.

– Invazia mierlelor!

Garin se lovi cu zgomot peste coapsa din titan.

– Invazie! Străpungerea pădurii de cedri! Cine nu se bucură? Cine este împotriva? Toată lumea este bucuroasă!

– Și acutizarea de primăvară? zise Stern zâmbind cu milă, expunându-și buza de jos, parcă implorând. La trei a început deja. Și chiar mai devreme decât de obicei.

– Angela? Justin?

Lornionul lui Garin străluci spre el.

– Și Sindzo.

– Sindzo? Nu mă așteptam.

– Da, el părea cel mai apatic.

– Apatia, dragă doctore Stern, nu este o gâză în chihlimbar! se lovi Garin zgomotos peste genunchiul de titan. O să-l primesc primul după micul-dejun. Haideți, domnilor, să mergem, să mergem!

Porni în direcția scării late din marmură roz-gălbuie de Altai și începu să urce, bătând cu blackjack-ul în balustradă. La primul etaj al sanatoriului se aflau saloanele; în cadrul sanatoriului de elită „Cedrii Altaiului“ erau treizeci și două de saloane. Dar în această primăvară neobișnuită, la ei se aflau numai opt pacienți. Sanatoriul fusese închiriat în întregime de acești pacienți pentru o jumătate de an, așa de repede și de neașteptat, cu o propunere financiară atât

de bună, cu o presiune administrativă atât de puternică din partea autorităților din republică, încât proprietarul sanatoriului trebui să închidă temporar ochii în privința reputației sale și a renumelui acestui centru de sănătate deja destul de cunoscut. Fusese nevoie să îi externeze cu scandal pe pacienții anteriori.

Saloanele de lux, în număr de douăsprezece, se aflau în corpul din dreapta, unde medicii intrau printr-un coridor decorat cu peisaje ale impresioniștilor din Altai.

Un infirmier bătu la ușa salonului nr. 1 și rămase afară, la fel ca partenerul său. Ceilalți intrară în salon. Era mare, luminos, cu două încăperi, cu ferestre mari, un pat confortabil de două persoane, o sufragerie cu fotolii de piele, o stație audio-video, un acvariu, plante de interior și o baie a cărei ușă era deschisă. Pacientul stătea pe vasul de toaletă și se spăla pe dinți.

– *Good morning, Donald!*¹

Garin aruncă o privire în baie.

Pacientul își scoase periuța din gura uriașă, cu mâna sa cu patru degete, scuipă cu plăcere pe jos și rosti în falset profund, gutural:

– *Heavens to goddamn Betsy, it is a good morning!*²

– *Sleeping? Feeling? Appetite?*³ trecu Garin la engleza lui simplă.

Pacientul băgă periuța în gură și continuă să se spele pe dinți.

– *Complaints? Wishes?*⁴

Pacientul trase niște gaze prelung, cu putere, rupse o bucată de hârtie igienică, se șterse, înfipse un deget fără unghie în butonul de eliberare a apei, se trânti pe pardoseala de gresie, se deplasă pe ea pe fesele sale albe și cărnoase spre un scaun care se afla lângă chiuveță, sări abil pe fese și se așeză pe scaun. Fără să le acorde atenție lui Garin și suitei lui, scoase periuța din gură, luă o înghițitură de apă din pahar, își clăti gura uriașă cu un zgomot respingător și trimise

¹ Bună dimineața, Donald! (*N. red.*)

² La naiba, Betsy, e o dimineață bună! (*N. a.*)

³ Somnul? Dispoziția? Apetitul? (*N. red.*)

⁴ Nemulțumiri? Dorințe? (*N. red.*)

spre oglindă un jet de un alb tulbure. După ce așteptă puțin ca imaginea lui să se poată distinge prin tulbureală, își zâmbi și spuse:

– *Hi, Donald!*¹

Luă din cutie un șervețel de hârtie, se șterse cu el pe ceea ce se putea numi fața lui, îl mototoli, îl aruncă pe jos, apucă un flacon de deodorant și începu să pulverizeze generos pe ceea ce se putea numi corpul lui. Pacientul, pe nume Donald, era un fund mare alb, acoperit din loc în loc de erupția unor pistrii mici roșcați. Partea superioară a fundului avea o gură uriașă, un fel de nas plat cu nări și niște ochi amplasați la distanță, destul de frumoși, de vreo cinci ori mai mari decât cei de om. De o parte și de alta a fundului ieșeau două mâini subțiri, flexibile, cu patru degete. În partea frontală inferioară a pacientului, în locul organului genital, era gol și neted.

Ceilalți șapte pacienți de elită ai sanatoriului erau construiți la fel, din punct de vedere fiziologic. Fundurile lor se deosebeau numai prin formă și nuanțele pielii, iar ochii prin lungimea și culoarea genelor, prin culoarea corneei. Genele lui Donald erau deschise la culoare, iar ochii erau albaștri.

După ce termină cu folosirea deodorantului, se întoarse spre Garin:

– *See you later, doc! Karasho?*²

– Bine! dădu mulțumit din cap Garin și ieși din salon împreună cu suita.

– E stabil, spuse el din mers și Mașa făcu o bifă verde pe tableta transparentă.

– Bourbon nu este în cameră, raportă unul dintre infirmieri.

– *Good!*³ se lovi Garin peste genunchi.

Infirmierul bătu la salonul nr. 2 și deschise imediat ușa. În sanatoriu, saloanele nu aveau încuietori. Garin intră:

¹ Bună, Donald! (*N. red.*)

² Ne vedem mai târziu, doctore! Bine? (*N. red.*)

³ Bine! (*N. red.*)

– *Buongiorno, Silvio!*¹

Pacientul cu o piele bronzată, îngrijită stătea în pat, acoperit cu o pătură, fuma și se uita la o hologramă cu fete dezbrăcate care se scaldau sub o cascadă. Când îl văzu pe medicul-șef, închise holograma, băgă țigara în scrumieră, dădu jos pledul, sări pe podea, dădu fuga pe fese spre Garin și-i sări la piept:

– *Buongiorno, signor dottore!*²

Garin îl prinse, fiind obișnuit cu comportamentul lui Silvio. Acesta îl sărută zgomotos pe Garin pe barbă, afișă un zâmbet plin de bucurie și, fără să mai aștepte întrebarea lui Garin, spuse:

– *Fine, fine, I'm always fine!*³

Vorbea în engleză, la fel ca medicul-șef.

– *Sleeping? Feeling? Appetite?*⁴

– *Eccelente!*⁵

– *Complaints? Wishes?*⁶

Garin îi simțea fesele calde, foșnitoare, pe alocuri lăsate.

– *No complaints! Only wishes! But you know everything about my wishes, signor dottore!*⁷ râse Silvio în barba lui Garin.

– O, știi, știi! Începu să râdă și Garin și-l puse delicat pe pacient jos, aplecându-se deasupra lui, ca Savaot. Dorințele pacientului sunt ceva minunat! Deci totul merge bine. Numai că vă rog, dragul meu, să nu uitați de refluxul dumneavoastră. Fără vin alb seara! Fără dulciuri! Și fără grăsimi!

– Refluxul! Tare aș vrea să uit de el! Dar îmi aduc aminte, să-l ia dracu'! De aceea beau seara doar un pahar de vin roșu, nu mai mult, nu mai mult, *signor dottore!* Iar la dulciurile locale oricum

¹ Bună dimineața, Silvio! (*N. red.*)

² Bună dimineața, domnule doctor! (*N. red.*)

³ Bine, bine, întotdeauna sunt bine! (*N. red.*)

⁴ Somnul? Dispoziția? Apetitul? (*N. red.*)

⁵ Excelent! (*N. red.*)

⁶ Nemulțumiri? Dorințe? (*N. red.*)

⁷ Nicio nemulțumire! Numai dorințe! Dar știți totul despre dorințele mele, domnule doctor! (*N. red.*)